

Nota Bene 6
mei 2017

Beter redeneren en presenteren door te debatteren

Het geweldige aan debatteren is dat het een relatief eenvoudige werkvorm is waarmee bij leerlingen enorm veel vaardigheden tegelijkertijd worden getraind. Leren debatteren kan bijdragen aan meer kritische denkvaardigheid, betere mondelinge taalvaardigheid en meer begrip voor het standpunt van een ander. Dat hebben we hard nodig. In deze Nota Bene staan daarom drie belangrijke redenen om te starten met debatteren in de klas.

1) De debatmethode werkt

De onderdelen luisteren en spreken in de taalmethode worden veel vaker overgeslagen dan schrijven en lezen. Dat is begrijpelijk, ze kosten vaak veel tijd en zijn ingewikkeld om te begeleiden en beoordelen.

Dit hoeft echter geen belemmering te zijn. Omdat leerlingen bij debatteren in teams werken, kun je op een *efficiënte* manier alle kinderen het woord geven. Je verdeelt de klas in een aantal teams en voert een paar debatten achter elkaar. U ziet hoe snel leerlingen zich ontwikkelen en dat is prachtig om te zien.

Tegelijkertijd is debatteren een werkvorm die u (na training) als leraar goed kunt *beoordelen*. Er zijn duidelijke criteria met goede feedbackregels om kinderen verder te helpen. Het Nederlands Debat Instituut heeft een juryformulier ontwikkeld voor leraren om leerlingen te beoordelen, maar waarmee kinderen ook elkaar kunnen beoordelen.

Debatteren kan prima in het lesprogramma worden geïntegreerd. U kunt bijvoorbeeld ingaan op de actualiteit door de stelling te gebruiken die elke week in de Nieuwsbegriples is opgenomen. De kinderen zijn door het debat extra gemotiveerd om de tekst goed te lezen, omdat ze weten dat er een debat op volgt en dat ze de informatie nodig hebben om argumenten te bedenken. Bovendien hebben de leerlingen, doordat ze allemaal de tekst hebben gelezen, een gemeenschappelijke kennisbasis over het onderwerp.

Het verband tussen kunnen redeneren en leesvaardigheid is door de Amerikaanse psycholoog Hollis Scarborough gevisualiseerd in een *reading rope* model: leesvaardigheid is een touw dat bestaat uit verschillende strengen die ineengevlochten moeten worden. Een van die strengen is redeneervaardigheid (*verbal reasoning*). Leraren die eenmaal de kracht van debatteren hebben ontdekt, zullen het ook inzetten om bijvoorbeeld de wereldoriëntatielessen te verdiepen en daarbij meer teksten te lezen. Kinderen leren dan nog verder in te gaan op het onderwerp. Kortom, debatteren en redeneervaardigheid leiden tot beter lezen.

2) De debatmethode is veilig

Het bespreken van een actueel maatschappelijk probleem in de klas kan spannend zijn voor leerlingen (en leraren). Voor het uiten van je eigen mening moet je je kwetsbaar durven opstellen. In een debat zijn echter - in tegenstelling tot in een discussie - heel duidelijke regels waar iedereen zich aan houdt. De debatleider bepaalt wie wanneer en hoe lang mag praten. Deze regie zorgt voor veiligheid.

Leerlingen debatteren in de klas
foto: Wineke Onstwedder

Leerlingen krijgen bovendien een *opgelegd standpunt*. Dit zorgt voor extra veiligheid. De leerlingen worden ingedeeld als voor- of tegenstander van de stelling, ongeacht hun eigen mening. Zo'n opgelegd standpunt heeft drie voordelen. Het is ten eerste *veiliger*, omdat het ervoor zorgt dat kinderen zich kunnen verschuilen achter de verplichting om een voor- of tegenargument te bedenken. Het is ten tweede *gemakkelijker*, omdat kinderen op deze manier niet nog eens een extra filter over hun gedachten hoeven te leggen of dit nu daadwerkelijk is wat ze zelf vinden. Ten derde zijn de argumenten *interessanter*, omdat duidelijk wordt welke zaken kinderen in hun omgeving hebben gehoord en zijn blijven hangen. Kinderen kunnen hun eigen argumenten kwijt en u als leraar krijgt een duidelijker beeld wat er leeft onder de leerlingen.

Natuurlijk kunt u te maken krijgen met leerlingen die niet durven op te staan en te spreken. Ze vinden het té spannend: 'kom ik wel uit mijn woorden als ik de beurt krijg? Wat als ik iets stoms zeg? Als ik de beurt krijg, ben ik vast vergeten wat ik wil zeggen!'

Dat hoeft niet te betekenen dat debatteren niets voor hen is. Sterker nog, voor die leerlingen is debatteren juist bedoeld. Debatteren geeft kinderen handvatten om (kort) hun zegje te doen en elkaar te ondersteunen in een team. Een kind dat veel argumenten heeft, fluistert tijdens het debat een ander kind een eigen argument in. Je hebt namelijk een grotere kans het debat te winnen als iedereen opstaat, dan wanneer er één de show steelt.

De rol van de leraar is daarin erg belangrijk. Wanneer u merkt dat een kind het spannend vindt om te spreken, kunt u het kind bevestigen met instemmende blik en door ja te knikken zodra het spreekt. Als een kind niet uit zijn woorden komt, kunt u opmerken dat het normaal is: 'We zijn aan het oefenen!', 'Volgende keer beter!' etc. Wat ook helpt is om het filmpje te laten zien waarin [de debatkampioenen van Basisschool het Mozaïek hun beste tips geven](#) tegen de zenuwen.

3) De debatmethode is motiverend

Het leuke aan debatteren is dat leerlingen ongemerkt allerlei vaardigheden leren, terwijl ze zelf vooral worden gemotiveerd door het spel op zich, het debat winnen! Dat kunnen ze bovendien alleen door goed samen te werken. Het competitie-element en het teamelement zorgen ervoor dat we vaak van leraren horen hoe leuk hun leerlingen het vinden. Debatteren biedt zoveel, laat al die mogelijkheden niet liggen en begin vandaag nog.

Bekijk ook: [In zeven stappen debatteren met groep 7 of 8](#) (YouTube).

Tekst: Else van Nieuwkerk, directeur Stichting Nederlands Debat Instituut en Conny Ettema, leerkracht groep 8, Basisschool het Mozaïek en trainer Stichting Nederlands Debat Instituut.

Het Nederlands Debat Instituut ontwikkelt al 19 jaar speelse debatactiviteiten voor leerlingen. Samen met leraren uit het po, vo en mbo werken we eraan dat de nieuwe generatie beter spreekt, zorgvuldiger luistert en altijd nieuwsgierig blijft naar de ideeën van anderen. Lesmateriaal downloaden? Ga naar www.schooldebatteren.nl en schrijf u in voor onze digitale lestips. Samen met Nieuwsbegrip is de [Masterclass 'Debatteren als werkvorm'](#) ontwikkeld.

Reageren? nieuwsbegrip@cedgroep.nl, [@nieuwsbegrip](https://twitter.com/nieuwsbegrip)

Eerder verschenen Nota Benes

Nota Bene 1 t/m 5 vindt u op de [Nieuwsbegripwebsite](#).